

Календник

1980

издање
шумадијске
епархије

3

Пилатово питање
„Шта да чиним са Исусом?”
мора себи поставити свако
ко било којим путем
сазна за Исуса!

И докле год можеш да кажеш
„Шта да чиним са Исусом”,
има наде!

Али морамо да мислимо
на онај час
када ће питање
бити у прошлом времену:
„Шта си учинио са Исусом!”

ГДЕ ЈА СПАДАМ?

Живим међу људима
који убијају једни друге
јер хоће да покажу
своју моћ;
али и међу људима
који се жртвују
служећи другима,
јер желе
да тако служе љубави.

Живим међу људима
који су своје срце
поклонили богатству
и уживању;
и међу људима
који су задовољни
и свакодневним хлебом.

Живим међу људима
који су неправични,
безобзирни,
и који у себи
немају љубави;
и међу људима који су спремни
да оправдтају,
да сеју мир и радост.

А где ја спадам?

Господе,
покажи ми пут до људи
којима сам потребан,
јер тада
нећу никада бити сâm —
са мном си Ти!

ЛИК ХРИСТА СПАСИТЕЉА

(са фреске Успење Богородице)
у московској цркви Св. Георгија
на Псковском брду (из 17. века)

„Шта да чиним са Исусом?“

У „часу“ када је била „власт таме“, по еванђелском запису (Лука 22: 53), када су створења судила Створитељу, римски губернатор Сирије и Палестине, Понтије Пилат, видео је јасно да је Господ Исус био невин. Увидевши да су га његови непријатељи „предали из зависти“ (Матеј 27: 18), настојао је да га пусти и ослободи суда. Али, увидевши да разјарена маса, нахушкана од стране својих верско-националних првака, неће да се умири и да би га могла потказати у Риму да није довољно одан Цезару (Јован 19: 12), он стави на гласање судбину Христову и судбину Барабе. (По њему рђаве људе зову „барабама“, а ово га „Варава“!)

— Којега од ове двојице хоћете да вам ослободим, пита Пилат гомилу?

— Барабу, рекоше они.

— А шта да чиним са Исусом која зову Христос?

— Да се разапне, повикаше сви углас!

— Какво је зло учинио, рећи ће Пилат?

Да се разапне, поново и још јаче викаху духовни слепци и њихове слепе вође!

Када бар мало поближе размислимо о Пилатовом случају, видимо три ствари:

Прво, он је био начисто да на оптуженом „Галилејцу“ не лежи никаква кривица;

Друго, он је хтео да остане „неутралан“ — нити да га ослободи, нити да га осуди. То је препустио властима Храма и јудејској маси;

Треће, никако није хтео да учини нешто због чега би он трпео последице, поступивши по своме убеђењу и правди. Он се задовољио тиме што је направио један гест, те „узе воду па опра руке пред народом и рече: ја нисам крив у крви овога праведника; ви ћете се бринути“ (Матеј 27: 24).

Пилатово питање „Шта да чиним са Исусом?“ није само његово питање. То питање, пре или после, мора поставити себи свака особа која било којим путем сазна за Исуса.

Покушај да се у односу на Христа остане у ставу неутралности — узалудан је покушај. Нису само они

Јудеји од пре 2000 година у Јерусалиму били питани да пресуде, да саветују Пилату, шта да он уради са Исусом. Они су гласали једном, а ми гласамо свакога дана, па и више пута у току једног истог дана.

Пилат би ослободио Исуса, убеђен у његову невиност, али његов сопствени интерес, његова лична сигурност, његов положај (завидан положај!) били су му пречи! Зато је и пресудио да се Невини разапне, а криви да се пусти!

Пилатова одговорност је ипак мања од одговорности оних који су Господа Исуса њему предали. Зато му је Господ и рекао: „Не би ти имао никакве власти нада мном, да ти није дано одозго; зато је већи грех на ономе који ме је предао теби“ (Јован 19: 11).

Но, када се практично, тј. делима својим, хришћанин одриче Христа, гласа за Барабу; када се својим држањем идентификује са онима који су викали „Распни га!“ — такав хришћанин има још већи грех и од оних који су Господа предали Пилату и тражили његову страшну смрт — распнеће!

А ево зашто. Ни Ана, ни Кајафа, нити Ирод, нити икоји члан Синедриона не беху примили благодат крштења, миропомазања нити најсветијег причешћа. Али, авај, многи хришћани, који су се „придружили Христу“ крштењем, после тога придружише се Ана, Кајафи, Јуди, Пилату и оним римским војницима што шибаху, плъваху, шамарима удараху, трновим венцем крунисаху, и напослетку, на крст приковаху Господа!

Такви „хришћани“ међу нама, мада су убеђени у истинитост Еванђеља, избегавају цркву, свештенике, свето причешће, навлаче завесе да их не виде они „споља“ да они славе — „да не буду гоњени за Христов крст“ (Галатима 6:12).

Христос, наш Господ, је био у центру оне драме када је био „час“ његових убица и „власт таме“. Исти тај Христос кога су апостоли видели где се узноси са Маслинског брда на небо — по речи анђелској „доћи ће на исти начин“ (Дела апостолска 1:11) у „часу“ другом, у судњем часу. Тада ће питање бити пред сваким:

Шта си учинио са Исусом?

Како си одговорио на његову љубав?

Да ли си га пригрли као свога Бога и Спаситеља?

Да ли си га волео, мрзео, или си био индиферентан — „неутралан“?

Чиме си узвратио његову неизмерну љубав?

Да ли си био са онима који му се ругаху, или са онима који га љубљају; са онима који га одбацише, или — који га примише?

Докле год можеш да кажеш: „Шта да чиним са Исусом“ — има наде! Али морамо сви мислити на онај час када ће питање бити постављено у прошлом времену:

— „Шта си учинио са Исусом?“

Од свих других — то је најважније питање у овом животу — и у ономе.

Рајко Обрадовић

ЗАХВАЉУЈТЕ БОГУ У ИМЕ СВИХ ЉУДИ!

Захваљујте Богу за људе који једино у Њему траже себи прибежиште.

Захваљујте Богу за све оне који утешом обасјавају тугу.

Захваљујте Богу за оне који су у станју да љубављу надвладају мржњу.

Захваљујте Богу за све људе који у потпуности живе за правду.

Захваљујте Богу што има таквих људи који извршују Божје милосрђе.

Захваљујте Богу што има таквих људи који нас доводе у Божију близину.

Захваљујте Богу што има таквих људи који би дали и свој живот да се мир сачува.

Захваљујте Богу што има таквих људи који овом свету сведоче да има Бога.

Радујте се у Господу и захвалите му у име свих људи!

Духови- рођендан Христове Цркве

„Зато идите и све народе начините мојим ученицима, крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа”

(Мт. 28:19).

Ово су последње речи, које је Спасије упутио својим ученицима у најнеобичнијем и најтајанственијем тренутку историје људског рода; у тренутку кад Он, као Вакссли Господ, Победилац смрти и Спас човечанства, напушта позорницу земаљске драме, на којој се десила најчуднија и најпотреснија тајна Тројичног Бога — ове речи су изузетно значајне, божански су свевидеће и благодатно освећујуће.

Значајне су због тога што ова заповест Господа Христа истовремено представља и оснивање Његове Цркве на земљи, а која је поверена Његовим изабраним ученицима — апостолима; божански свевидеће су зато што у датом тренутку времена постадоше историјска стварност, а благодатно освешћује су из разлога што је проповеднике Распетога и Вакслога Христа крепила, утврђивала и умудривала освешћујући благодат Светога Духа. „... А угаони темељ је сам Христос, на коме је сва зграда састављена те израста у свети храм у Господу, на коме се и ви у Духу заједно узиђете у стан Божији” (Еф. 2:20—22). И управо над овом величанственом зградом Христове Цркве, као неизменљиви и вечни симбол Божије милости, лебди свагдашња моћ и сила Духа Светога. Да није било те силе и благодати животворног Духа семе Христове, еванђелске

науке угушио би кров људских слабости, страсти и незнања. Јер, и поред тога што је Црква божанска установа, Бог је њу основао од људи. А људи и кад су најјачи — слаби су, и кад су најбољи — грешни су, и кад су најумнији — земљани су. Ни Христови апостоли нису били изузети од тих општих карактеристика људске психологије. И они су били и слаби и грешни и земљани, а уз то још и преплашени и забуњени Његовим страдањем и догађајима на Голготи. О томе имамо сведочанство Еванђеља, из којег се види да су апостоли, будући узнемирени и престрашени, и на вест о ваксрењу свога Учителя, реаговали неповерљиво, са сумњом и стрепњама, чак и после Христових јављања.

Па зар је Господ плашљивце и кукавице изабрао да пронесу заставу Његове науке по целом свету, и како би то ови могли учинити

кад су и у кући седели закључани (Јн. 20:19)?

И зар је на таквима могао основати и утврдити Цркву своју на земљи? Међутим, у њима се изненада збио силен покрет: надвладавши саблазан крста” (Гал. 5:11), апостоли с неуздрманом вером и одушевљењем почеше проповедати баш у самом Јерусалиму, који је видео и распеће Спаситељево. Шта им је дало снаге и полета? Ко је растерао њихове сумње и страх? Откуд им силе и мудрости да неугасивим пламеном Новозаветне вере запале свет? Њима — људима простим, неуکим, некњижевним и сиромашним? Никаква психологија не може природним путем објаснити и појмити овако нагли и невероватни преокрет и снагу ученика с којом су почели и окончали своју проповед. На сва ова питања постоји само један, једини, одговор. Освешћујућом и просвећујућом благодати

Гостољубље
Аврамово —
старозаветна
Света Тројица —
Бог у виду три
младића — анђела
походи Авраама
у Мамрији (према
І књ. Мојс. гл. 18)
икона српског
иконописца
Лонгине
из 16. века
манастир Дечани.

Светога Духа, кога им је Учитељ обећао да ће послати (Јн. 16:7), и чију су силу на тајанствен начин примили у облику огњених језика, одрешише се њихови језици, те ови небески благовесници, задахнути Духом Светим и распаљени свештеном ревношћу, започеше проповедати свим народима Христа распетога и ваксрлога и оснивати Цркву Његову. И тако од апостола крену у свет ова света и оживљавајућа струја новога живота која прену и уздрма обамрло сазнање и свест и многи се освестише и из несвести пробудише, Једино је тако разумљиво и објашњива психологија апостола која се тако сјајно показала у њиховој одлучности и спремности да жртвују и свој живот за Христову науку и за веру у Њега.

Духови — су, према томе, стваран догађај, конкретно збивање, у ствари — рођендан Христове Цркве на земљи. Свој победносни пут и своје оснивање као институције Црква је доживела у дан у који је Дух Свети, који је светлост и живот и живи извор свих добара — сишао на апостоле, који укрепљени чудесном благодаћу проповедаше. Та прва проповед апостола дала је и велики резултат. На дан свог рођендана Црква је добила и прве живе чланове на земљи, њих око три хиљаде (Дела ап. 2:41).

У перспективи вечности Црква ће имати и има још много рођендана, јер Дух Свети, који своје освећује и животворне силе даје и излива на свако живо биће, како дивно вели црквени песник: „Светим Духом свака душа живи”... — јер Он, Благи, Прави, Истинити Дух — непрекидно борави у њој, освећујући је и води све њене чланове путу спасења. У нашем времену, за које неко рече да је цивилизација раслабљених (изнемоглих, исхрпљених), преко је потребно подстани, чувати и неговати ту рођенданску ватру Светога Духа, који и данас обитава и силази на нас да нас очисти, освети и благотвори. Да нас као суграђане светих (Еф. 2:19), којима је спасење понуђено и истина откривена, умудри и укрепи, јер смо „посредством вере благодаћу спасени, а то није од нас” (Еф. 2:8). За све наше напоре призовимо Светога Духа химном црквеног песника:

Царе Небески, Утешитељу, Душе Истине, који си свуда присутан је све испуњаваш, Ризнице добра и Даваче живота, пофи и усели се у нас и очисти нас од сваке нечистоте и спаси, Добри, душе наше.

Московска црква
Св. Георгија на
Псковском брду
(из 17. века)

Православну Русију треба доживети на велике празнике

Решили смо да на Бадње вече одemo у једну цркву на периферији, да би смо осетили други, интимнији амбијент, различит од онога у великим, централним црквама Москве. Један од наших посетилаца ми рече да се у овим црквама у центру осећа као на препуном фудбалском стадиону, где појединач потпуно губи своју индивидуалност и претвара се у део некакве другојачије хомогене масе.

Црква до које смо стигли, била је испуњена пре почетка богослужења. Врата црквене порте су затворена. На улаз је постављен „стражар“ са првеним траком око рукава. Народ и даље надолази. Гура се унаоколо, покушава да умоли стражара да их пропусти. Но он је неумољив. Ни наша уверавања да смо страници не важе. Тек када смо показали наше „службене карточке“, пропусти нас. Осталима објашњава да смо „дипломати“, да не би изгледало да и за улазак у цркву важи веза и протекција.

Стојимо на самим улазним вратима, на температури од минус 27 степени, Цвокоћемо. У храму су сабијени као сардине. Ушли су у капутима и бундама. Са њих кипти зној. Нико да се помери. То и не може. Не може чак ни да се прекрсти. А ни речи о

тому да би неко изашао из храма, чак кад би то и хтео или морао. Хор оглашава радосну вест о светлости која је засијала свету Христовим рођењем. Споља дува хладан ветар и гаси свеће. Тихо нас опомињу да затворимо врата... Не преостаје нам ништа друго него да напустимо и ово мало места на улазним вратима храма, пре завршетка вечерњег богослужења...

Бадње вече је код нас познато по лепим старинским домаћим обичајима, по посебној посној вечери са редоследом различитих јела. У овим северним пределима свега тога нема. Они који верују, дочекују празник Рождества у молитви и строгом посту. Обичаја, сличних нашим, има у Украјини и у осталим пограничним западним реонима. Тамо је навечерје пред Божић повезано са „јастијем и питијем“, слично као код нас. Овде тврде да су ти обичаји примљени са запада, из католицизма, за време дуге окупације Украјине и западних области у средњем веку.

Православну Русију треба доживети на велике празнике и осетити пулсирање православља у душама верујућих.

Силазак Светог Духа на апостоле

ДУХОВИ — ПЕДЕСЕТНИЦА

Свако семе које се посеје не може да израсте, ако на њега не дође сила тоналитета и светлости. Господ Наш Исус Христос посејао је најблагородније семе на њиви овога света. То је Његова наука. И као што је семену потребна тоналитет и светлост, тако је сила Светога Духа била потребна да загреје и осветли семе Христове науке да би оно ове више и више расло.

Све се дододило онако како је још давно, давно проречено. После Христовог вазнесења апостоли су остали у Јерусалиму где су чекали силазак Светога Духа, кога им је њихов Учитељ обећао. Апостоли су се стално окупљали у оној соби где је била и тајна вечера.

У педесети дан по Ускрсу, сви апостоли заједно са пресветом Богородицом беху на молитви. Одједном настаде хука са неба као дувanje сличног ветра и испуни сву кућу. И тад над сваким од апостола појави се поједан пламени језик. Они се напунише Духа Светога и почеше говорити разним језицима које до тада нису знали. Како је тај дан био велики јеврејски празник, у Јерусалиму је било много људи из разних крајева. Сви они тада дођоше да виде шта се то дешава у кући где беху апостоли. Апостоли изађоше и почеше говорити на разним језицима, тако да је сваки од присутних разумео на свом језику. Људи су били задивљени и питали су апостоле: „Шта да чинимо, људи, браћо?” Св. апостол Петар им рече: „Покажте се, и да се крстите сваки од Вас у име Исуса Христа за опроштење греха и примићете дар Светога Духа”. Многи послушаше те речи и у тај дан крсти се и прими Духа Светога око три хиљаде људи. Сви који су се крстили веровали су у Исуса Христа као Сина Божјег и Спаситеља, па су се у почетку звали: браћа, свети, а касније — хришћани. А заједница свих људи који верују у Исуса Христа назива се Црква Христова. И баш тај дан, када су апостоли примили Духа Светога и када су почели своју проповед називамо и рођендан Цркве.

Цркву сачињавају: Господ Исус Христос — као Њена глава, невидљиви свет — анђели и сви људи који су преко Св. тајне крштења постали чланови Цркве. Човек се може спasti једино преко Цркве, јер у њој непрестано борави Дух Свети који помаже спасењу оних који живе онако како их Црква учи.

Веру у Христову Цркву исказујемо у деветом члану Симбола вере, који гласи: И у једну, свету, саборну и апостолску цркву.

Христова црква је једна, јер је један Христос — глава Цркве и један Св. Дух. Црква је света, јер је основао Господ Исус Христос и у њој делује Дух Свети који је освећује.

Црква је саборна и васељенска, јер је основана за све људе и за сва времена.

Црква је апостолска, јер су је апостоли, по силаску Светога Духа, расширили и утврдили.

Наша се Црква зове још и православна, зато што она учи и чува праву веру Христову — онако како је примила од Спаситеља, апостола и васељенских сабора.

БРОЈКЕ КОЈЕ ОПОМИЊУ И ПРЕТЕ

На овим страницама се прошле године нашао чланак о међународној години детета (којој је 1979-а година била посвећена).

Сада када је она увекло иза нас сабирају се „резултати” те године.

— У прошлој години је широм света од глади умрло 20 милиона деце,

— 230 милиона деце је захваћено свакодневном гладу,

— 3 стотине деце дневно умире од маларије,

— 100 милиона деце трпи због недостатка витамина,

— 52 милиона деце ради тешке физичке послове,

— 590 милиона деце нема никакве лекарске заштите.

Ово су бројке, ово су чињенице, ово је истина коју морамо примити хтели ми то, или не.

Коментар није потребан. Потребно је размишљање и питање: шта ја сам, као појединач, могу да учиним да тако не буде? Потребно је осетити се сабратом сваког гладног детета.

Шта прво урадити? Сваки пут ако би случајно хтео да бациши корицу хлеба или парче кифле, или ако видиш да то други хте да уради се да тог истог момента 230 милиона деце нема ни тај залогај бајатог хлеба који би ти хтео да бациши.

Ако тако почнеш, даље ћеш већ и сам увидети шта треба да чиниш.

НИКАД НИЈЕ КАСНО

Када сам био мали, никада ми нико није говорио о Богу, о Цркви, о светом Сави. Увек када сам питао нешто у вези с тим, Бог је за мене био онај седи и страшни старац који прекорава децу што неће да једу и децу која нису добра.

Када сам виђао свештеника на улици — мени су тада говорили да треба да се ухватим за дугме и кажем: баксуз (а ова турска реч значи: несрећа!)

Када сам мало одрастао опет нијам чуо речи о Истини. Тада су ми говорили: ти имаш друга, преча посла њего да идеши у цркву и да се распитујеш о томе. Треба да идеши у школу, да учиш... или, или играј се. Сада када сам одрастао, говоре ми како треба да имам критични и научни поглед на свет око себе. Али ни у том назови критичном и научном погледу на свет ја опет нисам нашао Истину.

Разговарајући једном приликом на факултету са својим колегама питао сам их шта они мисле о томе: има ли Бога или не. Неко је одговорио овако,

неко онако, али већина ћопите ништа не мисли. Било ми је страно, јер, ето, ни ја не знам ништа о томе, али хоћу да сазнам, јер размишљам о томе. Једном сам негде прочитao да човек не може да воли оно што не зна. А како да нешто зна, ако не познаје. Реших тада да почнем да се упознајем са оним што ме интересује. Када сам дошао кући питао сам маму: „да ли сам ја крштен”? — „Па знаш сине, рече ми мајка, прилике нису биле, није се могло, а кад се могло није се смело”. — „Значи ја нисам крштен?” — запрепастих се тада.

Отишао сам код једнога друга за кога сам знао да у њихову кућу долази свештеник. Замолио сам га: „Да ли можеш некако да ме повежеш са вацним свештеником? — Знаш хтео бих нешто са њим да разговарам, а ево и теби ћу рећи, само за сада не-ка то остане међу нама: ја нисам крштен, а хтео бих да будем”. Мој друг се изненадио, али ми је обећао да ће све учинити. Једнога дана заједно смо отишли до његовог свештеника. Када сам га видео осећао сам

се врло чудно пред тим човеком у црном који је до тада за мене био само баксуз. Предамном је био достојанствен, висок и сед, не тако стар, свештеник. Лепо нас је примио и рекао: „Децо, знате шта, сада је бденије” (онда ми је објаснио да је то богослужење које се служи уочи сваке недеље и празника). „Одстојте бденије, а после ћемо на миру да по-разговарамо”. Ушли смо у цркву, а мене је помало било срамота јер сам тада први пут ушао у цркву као у светињу, као у храм, а све оно што је било раније, све је то било само обилажење културно-историјских споменика. За мене је тада почело нешто што дотад нисам ни видeo, ни чуо, ни доживео, а ни наслутио. Чуо сам дотада нечуvenу музiku, video и осетио неки дим (друг ме је лако турнуо и рекао ми: „То је тамjan из кадионице”). Чуо сам пукканење све-ла и слушао, слушао... Нисам много разумeo, али и да сам разумeo, то тада баш не би много вредело, јер тада сам био сам са собом и стајао пред наслућеним доживљајем нечега што се од мене годинама крило.

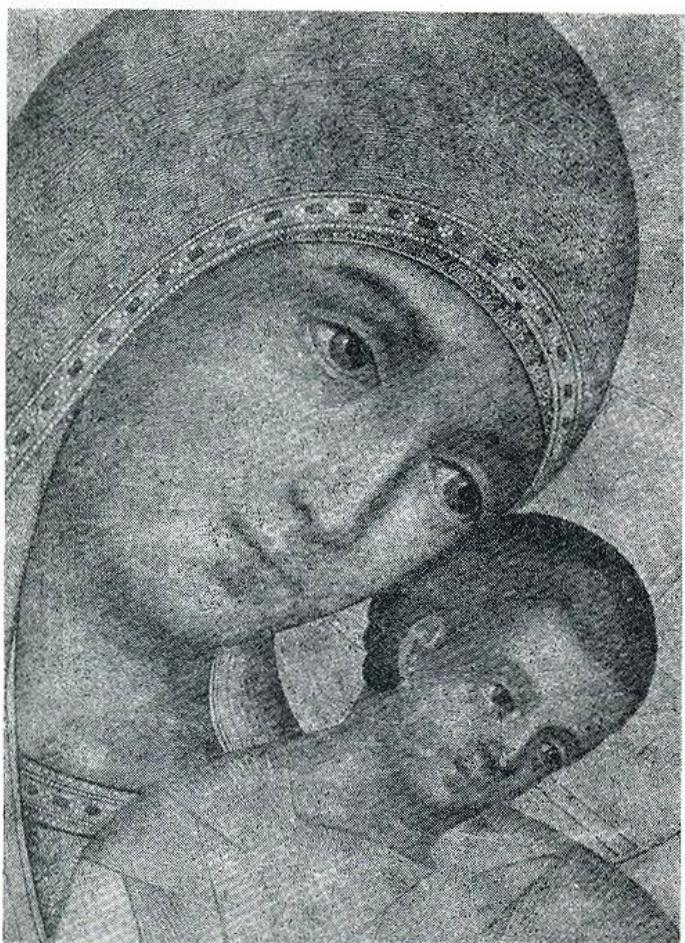
Одједном ме тргше речи које је свештеник прочитао (дисципије сам чуо да је то из Еванђеља): „Ја сам Пут, Истина и Живот”. Кроз мене пробе нека струја. Па значи Истина је ту! Ја сам најзад на правом путу!

Нестрпљиво сам дочекао крај бденија и пођосмо код свештеника у његов стан. Нисам знао како да почнем, али приметивши моју збуњеност свештеник је почeo један необавезан разговор, у току кога сам смогао снаге да најзад почнем:

„Мени је мало незгодно, Ви ће те то већ разумети, али, ево, без устезања ја ћу вам рећи да нисам крштен, а да бих хото то да будем. Рећи ћу вам да ја о вери својих предака не знам баш ништа, јер није имао ко да ме научи. Ево ме сада овде, свестан свега и чекам од Вас да ме полако уведете у тај за мене нови свет”.

Свештеник ме благо погледа и реће: „Знаш синко, ти за једно вече нашег разговора не можеш надокнадити оно што су пропустили твоји родитељи од твојих првих дана па до

**Блажене да су Твоје очи
Богомајко,
небеске чистоте симболи,
чиости од кристала.**

Блажене да су Твоје очи

Икона Богородице (Киксакаја) рад чувеног руског уметника Пимена — Симона Ушакова из 1668. године.

**Поглед Твој милује моју
ранјену душу
блаже од топлих сунчевих зрака,
а љубав је Твоја греје и даје јој
смисао.**

**Непоновљива нежност цвећа
рођена је у њима,
изворима дивним и благошћу
обојена
струји кроз буру мисли
и исправља његов пут.**

**Блажене да су Твоје очи
Богомајко,
бисера два огрилице свемира,
сјајније од осмеха у срећи,
пуне неизмерне и свете радости.**

**Туга у њима трза из сна
и ледену долину горде душе
претварајући је у расцветану
пољану,
насталу од кише покајничких
сузу
и топлине којом зрачиш.**

**Блажене да су Твоје очи
Богомајко,
јер су извор покајања
и роса која светлућа на
јутарњем сунцу опроштаја,
јер су претече мира и
спокојства.**

Ову песму нам је послала једна ученица деветог разреда, са жељом да је потпишемо само као

сестра Агнија

сада". Добио сам неколико књижица од њега које сам просто гутао следећих дана. Од друга сам добио Библију са коментарима, да бих могао лакше да је схватим. После месец дана поново сам отишао код свештеника и тада смо се договорили за датум мага крштења.

За недељу дана био сам крштен. Мој друг био ми је кум. Било је, да ја то не могу описати. Срећа се помало мешала са тугом што сам дочекао ове године да ме тек сада крсте и да тек сада почињем да сазнајем Истину. Редовно сам почeo да одлазим у цркву. Углавном је то било недељом на литургију, а сада редовно идем и на свако бденије. Набавио сам доста религиозне литературе и сада почињем да сазнајем оно што ми је било потпуно непознато. Редовно одлазим код свештеника који ме је крстио и он ме поучава у вери, одговара на моја питања и води ме једном новом свету.

Тек сада могу за себе да кажем да добијам стварни критички и стварни научни поглед на свет, и то кроз Пут, Истину и Живот, која је у Цркви — у Господу Исусу Христу.

Немања

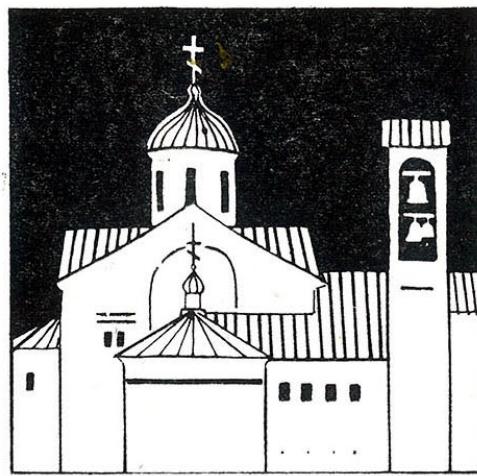
Фестивал православне омладине

У чуvenом Валамском манастиру у Финској одржава се, од 1. до 5. августа ове године, Интернационални фестивал православне омладине, који организује SYNDESMOS (Светска јединица православних омладинских организација). Учешће на овом фестивалу није ограничено само на организације чланице Заједнице, него је омогућено свим младима широм Православља. Фестивал представља продужетак рада конференције „Сведочење и служба” (одржане у Паризу у току августа-септембра прошле године) а коју је такође организовао SYNDESMOS.

После главног рефера и дискусије, којима ће бити отворен овај фестивал, уследиће фестивалски програм (од 1. до 5. августа) кроз који ће учесници приказати разноврсне облике живота Православне цркве у њиховим земљама — кроз песму, пројекције и филмове, изложбе и друге представе. Очекује се око 300 младих учесника из 20 земаља.

После фестивала биће организоване екскурзије у разна занимљива места Финске православне цркве, а у време од 6. до 11. августа. Како ће се у то време одржати и генерална скупштина SYNDESMOS-а то ће само делегатима бити могуће да после 5. августа остану у Валамском манастиру.

За 11. август предвиђена је заједничка екуменска светковина у граду Коупију где ће истога дана бити и за-

SYNDESMOS 1980 VALAMO FINLAND

седање Сабора Финске православне цркве.

Од 12. до 15. августа биће омогућено учествовање у дужим излетима (вероватно у Северну Карелију и Лапланд). Ови излети биће јединствена прилика да се осети прави живот Православне цркве. Обезбедиће се превођење на енглески, француски и руски језик.

Учесници би сами сносили путне трошкове, а организатор ће се постарати за неке олакшице за учеснике у екскурзијама, као и да омогући приступачније цене смештаја у главном граду Финске, Хелсинкију. Долазак у Хелсинки треба планирати за 30. и 31. јул. Превоз у Валамо одређен је за 31. јул а трошкове овог превоза сноси организатор. Смештај и исхрана у Валамском манастиру износиће око 10 америчких долара дневно.

Подробније информације (на енглеском, француском или руском језику) могу се добити од организатора чија је адреса:

S Y N D E S M O S
Unioninkatu 39 A 1
00170 Helsinki 17
F I N L A N D

Од Православне цркве може се много научити

Англиканци о нашој вери

По православном схватању, православна вера представља једну целосну красну слику, потпуну у свим својим детаљима, која укључује велике догме као: оваплоћење Господа, Његов васкрс и присуство Његовог Светог Духа; иста слика укључује и појединости учења о Пресветој Богородици, детаље богослужења, поштовање светих икона, начин како се осећају знаком крста и др. . .

Ради се о једној слици, јединственој, целој, недељивој. Мишљење „да би ту ипак требало да неке ствари буду важније од других”, било би као

и кад би се оштетили поједињи делови слике неког славног уметника — његова слика била би упропашћена. Традиција и сведочење Православне цркве су од великог значаја, јер представљају предање које је непрекинуто и непомућено потресима верске мисли и искуства који су карактеристични за историју Цркве на Западу. Од четвороеванђеља па до богословља св. Јована Дамаскина пружа се права линија развитка. Да бисмо је схватили у потпуности, морали бисмо да из главе отклонимо оне ствари које су везане за велика имена каква су Августин, Тома Аквински, Лутер и Калвин.

Хришћански Исток је, не својом кривицом, вековима живео у заосталости, па православне Цркве и њихова теологија могу изгледати застареле. Но, стварно, има много чега што се може научити од Православне цркве.

— Православно богословље не схвата Цркву као неку легалистичку корпорацију (удружење строго оданих верским принципима), него као мистично тело Христово, као заједницу светих, као живи организам, као заједницу у животу који пулсира великом радошћу Христовог васкрсења!

— Источна Црква више полаже на непогрешивост свога живота, не голи на непогрешивост свога ума. По њеном схватању нема званичних органа непогрешивости. Према источним теолозима, чак и ауторитет васељенског сабора зависи од усвајања његових одлука од стране Цркве као целине. Црква је јерархијска или није јерократска (клерикална). Највиши ауторит је цела Црква, а не епископи као такви. Цела заједница верних учествује у свему животу Цркве. Свештенство хиротонисаног клира има се схватити као служење.

— Општа (јавна) богослужења Цркве, за православне учеснике у њима, представљају дубоку тајну, која је истовремено „символично реална и „реално символична“, и која на тајanstven начин изражава стварни однос заједништва Бога и човека, као и заједницу верних међусобно и са целим сабором Светих, који су били, који су сада, и који ће увек бити део Христовог Тела — Цркве.

— Црква је пре свега заједница вере и љубави, а смерност и љубав су две хришћанске врлине на које побожност Источне Цркве највише полаже.

др А. Ц. Ролисн (A. J. Rawlinson)
б. англикански епископ Дербија
(Одабрао Р. О.)

„То тако не треба да буде, браћо моја!” (Посл. Јаковљева 3:10)

Такмичење у расипништву

„Безумниче, ове ноћи тражиће твоју душу од тебе; чије ће бити оно што си припремио?” Тако пролази ко себи стиче благо, а није богат пред Богом! (Лк. 12: 20—21)

На свим пољима делатности уводе се смањења и ограничења у погледу трошења материјала и новчаних средстава. Насупрот овоме постоје многи који не обраћају пажњу на штедњу и рационалну потрошњу својих добара. Гостопримство је, кажу многи, наша национална особина. Волимо да угостијмо человека да се дуго памти и о томе прича. Догоди се, међутим, не ретко, да дара преврши меру. Разве догађаје у животу захвата права еуфорија прослављања; (еуфорија је реч грчког порекла која означава субјективно добро осећање код тешких болесника, каткада баш пред смрт).

Неоспорно, свако има право да из свог дохотка издвоји и средства за разна славља, али ако се у томе изгуби свака мера, а у многим случајевима је тако, онда је неопходна општа акција. Наш човек је некада гладовао, оскудевао у обичним стварима, ограничавао себе у прохтевима; скромно живећи, био је задовољан са оним што је имао. Али, знао је и тада да се весели радостима које је живот пружао. Знао је и тада да прославља своје обичаје, но много скромније и без претеривања.

Данас је сасвим другачије. Нисмо против обичаја, међутим, њихово основно обележје извргло се у своју супротност. Ако неко од наших суграђана хоће да прослави неки свој успех, да направи породично славље, не гледа се колико ће све то стајати новца, јер то „није важно”; најважније је да се о томе слављу после дуго прича да је било боље и скупље него што је било код суседа!

У том настојању за престижом (већим „угледом”), у трци да се буде „бољи” од суседа, да се гости што боље осећају — да што више поједу и попију, не гледа се шта се и колико троши. Чини ми се да се највише новца троши баш за свадбено весеље.

„Чувене” су по томе свадбе у Поморављу и Шумадији. Још пре десетак година скupoцене свадбе су биле права реткост; а људи су се и тада женили и удавали. Веселили су се и обележавали радишћу почетак брачног живота, али је то било много скромније, јевтиније и лепше. Но, како је животни стандард растао, како су наши радници са привременог рада у иностранству почели да доносе велике свете новца, почели су да расту и прохтеви — малограђа и штата је захтевала све веће и скупље гозбе.

Циљ друштва и јесте да што више произведе да би се боље живело; али зарађени новац треба паметно и на корист утрошити. „Савремене” свадбе, а таквих има скоро у сваком селу, стају милионе. У околини Светозарева недавно је била једна таква свадба која је коштала око стотину милиона стarih динара! Није ли то бе зумно такмичење у расипништву? Ако се већ имало толико новца, зар се није могло нешто дати некој социјалној установи, или за обнову неке запуштене цркве, или неком сиромашном детету, изнемоглом старцу? Но, оно што је овде карактеристично то је да родитељи који приређују такве свадбе, врло ретко доводе своје младенце у цркву на венчање. Освећење најсвечанијег тренутка у животу двоје младих Божијим благословом, полазак на пут животне неизвесности без тог благослова, за њих то и није много важно — мање-више формалност! Слично је и са другим домаћим свечаностима као што су: сахране, полазак у војску, прослава матуре и др.

Када сам, пре више од десет година, постао свештеник, сахране су биле скромније и заиста су биле озбиљан, свечан и тужан испраћај покојника. Данас су то рекламе! Они који добу на сахрану робака или суседа добијају разне дарове — закићени су пешкирима, кошуљама, чарапама и другом конфекцијом! Тако сахране почеше да личе више на смешни маскенбал него ли на достојанствен испраћај.

Увек када сам био у прилици говорио сам својим парохијанима да сахране треба да буду скромне, да споменици на гробовима умрлих треба да буду такође што скромнији; да је ту најважнија побожна молитва за умрле, милостиња сиромашнима, помоћ угроженима. Верницима сам говорио да чине тако ако желе да помогну своме умрлом сроднику, да се избави мука до којих је

допао због својих грешака. Онима пак, који се сматрају неверујућим говорио сам да се, уместо трошних венаца за које дају скупе новце, обрате социјалним и здравственим установама и учине им прилог и помоћ. Смрћу тело завршава свој привремени, земаљски живот — нису му више потребни ни храна, ни одећа, нису му потребни ни скupи споменици. Ако хоћемо да за наше умрле нешто учнимо дајмо онима који немају, дајмо онима који су живи и којима је помоћ потребна!

Жали ми се један родитељ: „Имам, хвала Богу, сина који сада у јуну завршава гимназију овде у Светозареву. Припада последњој генерацији која завршава класичну гимназију. Прича се да ће прослава њихове матуре бити „супер”. Није им довољно да прослављају у месту у коме су учили и завршили школу, а које има и леп хотел, један од најлепших у земљи, него помишијају да иду некуд даље, на море, можда у Дубровник. Замислите сад мене, оца! Какав бих био отац да свом сину, матуранту, ускратим одлазак са друговима на прославу матуре! Какав бих ја отац остао у сећању рођеног детета! А да би се спремио за прославу овако свечаног тренутка, који се очекивао годинама, потребна је потпуно нова гардероба, за коју је опет потребна најмање једна месечна плата. Све то ја, као отац, морам и треба да обезбедим своме сину, да се он не би осрамотио пред својим друговима. Кад овоме додам да код куће имам још два ученика, ништа ми друго не остаје него: меницу у руке па у дуг”.

Ко треба и ко може да свему овоме стане на пут? Сви ми заједно — и родитељи, и свештеници, и друштвене и хуманитарне организације, и сви други добронамерни. Но, можда је и ово моје размишљање „глас вапијућег у пустињи”. А одавно је већ време да се отпочне са лечењем негативних појава у нашем народу. — Није довољно само констатовати чињенице, није довољно утврдити дијагнозу, него је нужно одредити и спроводити правилну терапију.

о. Драгољуб Јовановић

„Пазите, дакле, брижљиво како живите, не као немудри, него као мудри!” (Посл. Ефесцима 5: 15.)

„Потребно је да се опет учите почетним основама Божијих речи — постали сте такви да вам је потребно млеко а не чврста храна!” (Посл. Јеврејима 5: 12.)

Манастир Св. Николе — Грнчарица код Крагујевца

На три сата хода (15 км) североисточно од Крагујевца идући Баточини, с десне стране пута (800 м) на једној романтичној узвишици, свуда наоколо брдима опкољен, налази се манастир Грнчарица. Природа је врло сликовита, и сва је околина шумом обрасла. Тиме пак, што је пут покрај манастира просечен, а данас је и асфалтиран, манастир је добио бољи и лепши изглед, а посетиоцима учинјен приступачним.

Подаци о историји манастира су веома оскудни, и готово све се заснива на претпоставкама. Кад је манастир подигнут? Ко је његов ктитор? Откуд му име? На сва та питања може се одговорити само претпоставкама, а уз помоћ народног предања. Летопис манастира, из кога би се могли присти извори, спаљен је за време аустроугарске окупације.

Манастир Грнчарица, 16 км североисточно од Крагујевца

О времену постанка манастира постоје, према традицији, два мишљења. По једном, мисли се да је овај манастир задужбина српског краља Драгутина, и да је још у то доба био подигнут укraj Младенове воде. Ту су данас Црквине на брду Чукари. Не зна се, како се овај храм звао у то старо српско доба.

Народно предање каже да је манастир био на том месту и за време Косовског боја, и да је после дугог времена премештен са Младенове воде у брдо, на склонитије место, да би избегао ударце турске најезде. Ово је урађено по савету духовника Пахомија који је позвао околне житеље и на говорио им, да цркву преместе на садање место, зато што је склонитије и није близу друма, а и земља је погоднија. Да би све ово учинили, био им је неопходан ферман (указ, наред-

ба) од баточинског Сулејман-паше. Пахомије упути мештане да иду у Баточину. Они оду и добију ферман, па одмах растуре црквицу. Сав камен довуку и сазидају цркву без припрате.

О судбини овог манастира у 16, 17. и 18. веку, ништа се не зна. Поуздано је само то, да је у доба Кочине крајине манастир био врло осиромашен и готово порушен—спаљен. Однете су светиње, а ликови светитеља унажени.

За време Карађорђевог устанка манастир је обновљен. У народу се прича да су три брата Грка, немајући од себе порода, а желећи да овековече своја имена, измолили од Паше допуштење да обнове овај запуштени манастир. Како су они били по занимљији грнчари, народ прозва, из захвалности, њихову задужбину Грнчарица. То је трећа црква од оснивања овог манастира.

Друго предање говори да је манастир знатно новијег датума. У прилог овом тврђењу сведочи један запис из 1828. године на црквеном октоиху, који је у исто време и најстарији записани датум. Тако се вели да су у ово време на обнови, или чак и на подизању манастира, радили известни мајстори грнчари (лончари) који су, како се мисли, досељени из околине Ср

љинке Бање. Грнчари су и доцније у неколико махова радили на оправци манастира, пошто су, по допуштењу јеромонаха Пахомија, били као манастирске слуге настањене на његовом имању.

Натпис изнад врата манастирске цркве сведочи да се манастир „сазда и пописа” за време султана Сулејмана Величанственог, а „трудом и подвигом јеромонаха игумана Максима и всего братства”.

Запис се не може прочитати у целини јер су слова веома истривена:
ИЗВОЉЕНИЈЕМ ОЦА И ПОСПЛЕШЕНИЈЕМ СИНА И СВРШЕНИЈЕМ СВЈАТОГА ДУХА СОЗДА СЕ И ПОПИСА СЕ ШЧИТ ХРАМ СВАЈАТАГО АРХИЈЕРЕЈА И ЧУДОТВОРЦА ХР... НИКОЛАЈЕ ТРУДОМ И ПОДВИГОМ ЈЕРОМОНАХА ИГУМАНА МАКСИМА И ВСЕГО БРАТСТВА БОГ ДА ПРОСТИ И СВЈАТИ И ВЕЛИКИ ЧУДОТОРЕЦ НИКОЛАЈЕ ДА МУ ЈЕ ЗАСТУПНИК И СКОРИ ПОМОШЧНИК

..... СУЛТАНА СУЛЕЈМАНА ОБИТЕЉ МЈЕСТЕ СЕМ.

Овај натпис сведочи да се манастир налази на овом месту од XVI века, из времена одмах после обнове Пећке патријаршије. Осим овог натписа о Грнчарцици немамо помена све до турског пописа 1739/41, у коме је означена као манастир Св. Николе код села Грнчарцице и то пуст. Манастир је вероватно оживео током XVIII века, ако не пре, а оно у време београдског везира Хаци-Мустафе — паше „Српске мајке”. Према летопису бадњевачке цркве, Андрија Божић из Чумића, добио је 31. октобра 1795. године синђелију (службену исправу) за парохију у манастиру Грнчарцица, која је у своме саставу обухватала 17 села. Андрија је живео у Бадњевцу, али је Бадњевац приодат његовој парохији тек 1824. године. Исте године је умро и сахрањен је поред цркве у Грнчарцици.

После 1815. године кнежински кнезови у Србији имали су велику власт. Један случај тог њиховог истицања свељести баш је везан за Грнчарцицу. Београдски митрополит је 1818. године послao неког калуђера у овај манастир, али Борђе Парезан, као кнезински кнез, не само да га није при-

мио већ га је и малтретирао. Митрополит се покажао кнезу Милошу и нареде како Парезан жели то место да уступи неком свом пријатељу. Свој протест Митрополит је овако завршио: „Ако Борђе Парезан треба да управља црквом, онда ми да идемо одакле смо дошли”. Да ли је Парезан увидео да је прешао меру или га је и Милош укорио, тек 1822. године Парезан моли Милоша да Прњаворце ослободи пореза да би могли више да помажу манастир Грнчарцицу, којом је тада управљао монах Гавра. У 1831. години манастиром је управљао монах Максим. Тада је манастиру саопштено да мора да плаћа порез на своје поседе.

Не зна се како и зашто тек у 1835. години Грнчарцица није сматрана манастиром већ само парохијском црквом. У то време кнез Милош је писао митрополиту Петру како народ жели да Грнчарцица опет буде манастир. Међутим, у Грнчарцици и даље служе свештена лица. Године 1837. у њој је био јереј Здравко, а када је премештен у Манасију, у Грнчарцицу је опет послат јереј, и то Никола из Жабара. То значи да је Грнчарцица и даље служила као обична црква. Исте године кнез Милош је баточинским кметовима дао 500 гроша за поправку Грнчарцице. У 1841. години у Грнчарцици је био јереј Никола Филиповић.

Са доласком уставобранитеља уређен је положај Грнчарцице: опет је постала манастир. Њом је више година руководио јеромонах Антоније Босић, све до 1861. године. Јеромонах Антоније је унапредио и подигао углед манастиру. Уредио је манастирску економију и поставио синоре (међе) манастирском поседу. Његов највећи успех је тај што је у манастирском конаку отворио основну школу. Тако је Грнчарцица добила улогу какву су имали српски средњовековни манастири.

Школа у манастиру Грнчарцици је намењена деци из Прњавора, а примала је баке из свих околних места. Радила је од 1848—1870. године.

У манастирској (грнчаричкој) школи били су ови учитељи:

Јован Јовановић 1851—52.

Јован Савић 1852—56.

Јован Божић	1856—58.
Јанко Поповић	1858—63.
Димитрије Павловић	1863—65.
Борђе Остојић	1865—67.
Живадин Стевановић	1867—69.
Илија Аврамовић	1869—70.

Када је крагујевачки професор Јосиф Веселић 1861. и 1862. године посетио и описао манастире у Србији, описао је и манастир Грнчарцицу. Податке је узимао нешто по народном причању, а доста по ономе што је лично видео. Описујући стање манастира професор Веселић каже да су зидови били прости, груби и испуцали, много оштећени, премазани, али и са сачуваним старим сликама. У средини је висио „позлаћени и лепо украсени полијелеј, као што су и други налази у припрати црквеног”. Под је од опека, а амвон од „студеничког белог и модрог мермера”. Манастир је имао све потребне црквене књиге са три еванђеља. На зидовима има доста нејасних натписа. Најбоље се чита онај у коме се говори о обнови манастира за време Сулејмана Величанственог. Говорећи о страдању манастира за време Кочине крајине (по народном предању био је спаљен), професор Веселић каже да су „свештима очи повађене и лица су им нагрђена”.

У време кнеза Милоша, Митрополит је једном затворио манастир кад сељани нису хтели да приме за духовника неког Грка по чину протосинђела. Прича се да је народ говорио: шта ће нам Грк, кад не знамо, да ли нас куне или благосиља.

Године 1860. за настојатеља манастира дође јеромонах Антоније. Он је манастир затекао у највећој сиротињи, а имање у најзапуштенијем стању. Није имао шта да једе. Позајмљивао је брашно да би месио хлеб. Његовим залагањем и великим трудом манастир Грнчарцица је процветао. Засадио је виноград, подигао воћњак, уредио манастирску шуму, подигао манастирски конак за братију и снабдевао га потребним; направио качару и снабдео је потребним судовима; подигао је стоку и имање манастирско сачувао од отимача.

Од 1863. године манастиром је управљао у народу омиљени игуман Иринеј Милићевић, који је као старешина манастира био на његовом челу све до смрти 1895. године. Највећа му је заслуга што је оживео план о обнови манастира из 1856. године. Тако је од 1868—70. године реновирао сав манастир и храм, и конаке, а после подигао и ћелије — тр

пезаре. Ови послови су однели сву готовину манастира од 28291 грош, па се морао чак и да задужи ради до-вршења започетог посла.

Игумен Иринеј је цењен у народу као најбољи старешина које је манастир у својој прошлости имао. Умро је као архимандрит 1895. године. Сахрањен је у црквеном порти, са јужне стране цркве. Из захвалности и поштовања, народ из Прњавора и околине подигао му је спомен у виду надгробне плоче.

О обнови манастира у натпису стоји:

„Во славу свјатија јединосушничнија животворјашчија неразделнија Троици Отца и Сина и свјатаго Духа воздвижесја сеј свјати храм именујемији обитељ Грнчарица в памјат и чест свјатаго отца нашега Николаја, кога стараја церков бившаја на сем мјесте обв. При владјенији благојернаго государја и књаза Сербскаго Милана М. Обреновича. Благословенијем преосвјашченага Архијепископа Бјелградскаго и всјеји Сербији Митрополита Господина Михаила. При настојатели сеј обитељи јеромонасје Иринеј. Јета Господња 1869.“

Од обнове 1869. историја Грнчарице се већ назире у пунијој светlostи. Постоје и записи. На корицама једног октоиха из 1896. видимо да је после Иринеја за старешину манастира постављен игуман Јулијан. Игумана Јулијана заменио је јеромонах Теофан, познат у околини као Теофан Црногорац. У народу је остао у лепој успомени. После Теофана дошао је јеромонах Михаило Поповић, који је свој живот завршио на трагичан начин.

После јеромонаха Михаила ређају се имена: јеромонах Макарије Милетић, Леонид Јергић, архимандрит Мелентије Клајић, јеромонах Амфилохије, јеромонах Дамаскин. Дамаскин је био старешина све до окупације Србије, када је, са многима, прогтеран у изгнанство где је и умро.

Време окупације представља најнесрећнији период у историји Грнчарице. Јер, као што је била судбина многих наших манастира, окупаторске власти су у манастирском конаку сместили своје управне органе, који су нанели велику штету манастиру. Поред тога што је спалио манастирску архиву и оскрнавио многе све-тиње, окупатор је том приликом скинуо и однео три велика звона. Разју-ривши све калуђере, аустријске влас-ти су експлоатисале целокупна мана-стирска добра, нагонећи сељаке да им кулуком обрађују манастирску

Сестринство манастира Грнчарице данас

земљу. О овој тешкој судбини Грнчарице записао је свештеник Комнен Поповић, парох ботуњски, који је, после јеромонаха Дамаскина, вршио дужност старешине манастира Грнчарице све до 1920. године.

Комнена Поповића заменио је јеромонах Герман, који је остао на управи манастира до 25. марта 1923. године, када је на његово место дошао јеромонах Доситеј Стефановић. Доситеј је био човек ретке енергије и организаторске способности. Средио је домаћинство и уредио манастирску економију — успео је да манастир подигне и унапреди у сваком погледу.

Ратна 1941. година донела је несретну целој земљи и свим нашим светињама, па и манастиру Грнчарици. Непријатељ је покупио све драгоцености, одвео стоку и манастир запалио. Тако је Грнчарица за време рата потпуно опустела.

Године 1942. на новооснованој књизи инвентара, на овери, стоји потпис старешине манастира Архимандрита Иринеја и јеромонаха Саве. После њих помиње се јеромонах Варсануфије. А после њега јеромонах Леонид и монах Димитрије. После рата у манастиру није било никога. Зато је блаженопочивши Митрополит Јосиф дао благослов садашњој игуманији Ефросинији да може да преузме бригу о манастиру Грнчарици. Са собом игуманија Ефросинија је довела и четири сестре. Дошли су из манастира Св. Петке код Параћина. Примопре-дају је извршио парох бадњевачки 1946. године.

Манастир је био потпуно опустео. Оно што су са собом донеле монахиње то је био целокупан инвентар Ма-

настира. Од тада овај манастир је постао женски манастир. Њиховим до-ласком Грнчарица је потпуно ваксрила. Захваљујући труду и самоодрица-њу сестринства ове обитељи, — данас је Грнчарица врло уређен манастир шумадијске Епархије.

Поред уређене економије ове вред-не монахиње раде и друге радове — пре две године овде је отворена ради-оница за израду богослужбених одје-јанија. Овде се шију одједе не само за шумадијску епархију, већ поруџби-не долазе и из других места. Једна сестра слика иконе, а једна израђује архијерејске митре.

Имовно стање манастира Грнчарице је задовољавајуће. Са шумом ма-настир данас располаже са 17 хектара земље.

У овој светој обитељи данас живи и ради 14 сестара и један духовник.

Протонамесник
Драгослав М. Степковић

У скоро:
„ГОСПОД ИСУС
ХРИСТОС —
ИСТОРИЈСКА ЛИЧНОСТ”

нова књига у издању
„Каленића”

Књигу је написао
др Жарко Гавriloviћ

Из летописа шумадијске Епархије

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА У КРАГУЈЕВЦУ

После опроштајног вечеरња на Беле покладе Крагујевчани, улазећи у Прву седмицу ускршићег поста, припремају се постом, молитвом и покајањем за свету Тајну причешћа. Зато су и посвдневна богослужења у Првој седмици поста посећенија него обичним данима. А у току сва три дана причешћа (петак, субота и недеља) мноштво верника сатима приступа св. Тајни исповести и причешћа.

Посматрајући толико мноштво народа који прилази св. храму, да се кроз св. Причешће сједини са Господом Исусом Христом, човек са усхићењем изговара у себи речи: велик си и моћан Господе; само Ти можеш да сакупиш ове људе под Своје окриље!

Оснаženi духовном храном кроз св. Тајну причешћа Крагујевчани, по усталеној традицији, славе и тријумф Православне цркве. Зато сваке године град Крагујевац прославља Недељу православља. Овогодишња прослава била је изузетно свечана. Свеште-

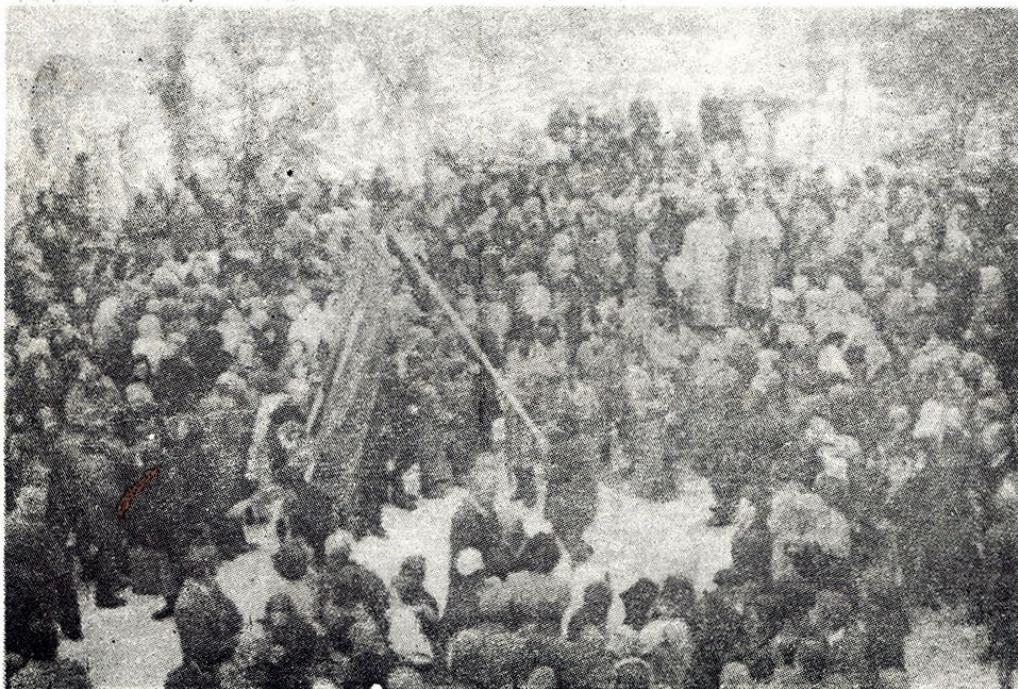
Преосвећени Сава, епископ шумадијски, са свештенством и вернима пред црквом Св. Николе у Ковачевцу

нички хор шумадијске епархије „Свети Сава“ приредио је Крагујевчанима духовни концерт у Саборној цркви у Крагујевцу. Крагујевчани су свој Саборни храм испунили до последњег места.

Тачно у 16 часова ушао је у храм преосвећени епископ Сава, поздрављен од стране хора песмом: „Тон деспотин...“

На концерту су се чула дела врсних композитора која су присутни пратили са великим пажњом. Његово Преосвештенство господин др Сава одржao је присутнима проповед на тему о нашем сведочењу Господа Исуса Христа у овим данима, а која је оставила велики утисак на све присутне.

Са овогодишње Богојављенске литије у Крагујевцу

На овом концерту примећен је велики број интелектуалаца као и оних који имају слуха за лепоту духовне музике. Хор је, на крају, добио високуоцену као и његов диригент Милош Весин, дипл. теолог. А по завршеном сви су зажелели да им хор и убудуће приређује овакво духовно задовољство.

КАНОНСКА ПОСЕТА КОВАЧЕВЦУ

Шумадијско село Ковачевац налази се на домаку Младеновца, тачније речено на југоисточној страни тога града, од кога је удаљено свега четири километра. Оно се такорећи, граничи са Младеновцем а не разликује се од осталих села у Шумадији. Међутим, то село скреће на себе пажњу својом активношћу на свим пољима рада. спада у ред најурбанизованијих, најсрећенијих и „најживљих“ села у Шумадији, чији се грађани истичу примерним залагањем и својским радом на сваком добром послу. Природна последица тога је њихов врло сољдан стандард. Али све то није негативно утицало ни на верска осећања тих људи. Напротив, они су веома примерни верници. То су доказали и показали више пута а нарочито, онда када је њиховом селу, односно, цркви учинио канонску посету епископ др Сава.

23. марта о. г. — у пету недељу Часног поста, изјутра, звона са високе звонаре у Ковачевцу, најавила су долазак Епископа шумадијског. Он је, у храму Св. оца Николаја, у девет часова отпочео св. архијерејску литургију, уз саслужење шест свештеника и два ђакона. Црква је била пу-

на побожних верника, који су пажљиво пратили свето богослужење. Његовом благољепију допринело је и лепо певање хора „Свети Сава”, свештеника шумадијске епархије на чelu са својим хоровоћом Милошем Весиним, дипл. теологом. Благољепије је употребљено пригодним песмама — „блаженима”, које су веома складно певале монахиње манастира Благовештења код Страгара. Све заједно је утицало да се присутни народ све више удубљује у свету службу — служашче свештенство подстицало је да лепше и надахнутије служки, а свештенички хор да са лакоћом и одушевљено пева.

На крају свете литургије владика Сава је одржао проповед, којом је врло надахнуто поучио побожни народ. Речи поуке о поштовању своје вере, богослужења и обичаја, и свега онога што је везано за православну веру, народ је врло пажљиво саслушао.

По завршетку литургије хор је извео пригодан и богат духовни концерт, који је такође одушевио и духовно освежио све присутне; они су са посебном пажњом пратили сваку тачку програма. На крају концерта хор је награђен аплаузом, после чега је подељена анафора, а затим се прешило у нови парохијски дом на традиционално послужење и кратак предах. На позив домаћина сви су прешли у црквену дворану на ручак — на заједничку трпезу љубави, што је саставни део сваког славља, а у духу лепих шумадијских обичаја. Све заједно, почев од доласка Преосвећеног, па редом, до краја трпезе, указивало је на то, да смо се нашли у правој домаћинској кући, којом мудро, сигурно и врло успешно руководиprotoјереј Никола-Коља Коцић, парох ковачевачки и архијерејски намесник младеновачки. Његов глас се чуо на крају ручка у лепој здравици

За време посете Ковачевцу

којом је поздравио свога Владику, захваливши му на посети и пажњи, којом је, после двадесет година, почастовано село Ковачевац. Прота се захвалио и свештеничком хору, гостима и свима парохијанима. Здравицу је одржао и крстоносни protoјереј Атанасије Спасић, из Београда, у којој је пожелео да шумадијска епархија и даље постиже запажене успехе и резултате.

На крају ручка здравицу је подигао и владика Сава. Он се најсрдачније захвалио домаћину славља: „свом драгом против Колиј”, на великом труду и несебичном залагању на свим пољима пастирске службе, а на добро Српске православне цркве и свога народа. Здравице су завршене громким хорским: „Многаја љета” а затим и са: „Ис пола ети деспота” (тј. „На многаја љета, Владико!”), чиме је Преосвећени испраћен и означен крај канонске посете.

о. Радован Чанчаревић

ДУХОВНИ КОНЦЕРТ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Свештенички хор шумадијске епархије „Свети Сава” из Крагујевца у току прошле, а и ове године, приредио је широм Шумадије више духовних концерата. Иако је хор релативно млад, трећа је година од оснивања, напредовао је веома добро и успешнијо давао концерте по храмовима широм епархије.

Љубав према духовној музici је највећа снага овога хора. Преко стотину километара свештеници превалују и то у једном правцу да би се састали на пробе. Колика је то љубав?

Бог се прославља на разне начине. Овај хор свештеника духовним песмама слави свога Творца. Таквим својим радом, хор успева да окупи масе народа око наших храмова.

**На Велику среду у Светозареву:
Владика причешћује народ**

На Цвети, ове године, по подне у Аранђеловачкој цркви, свештенички хор „Свети Сава”, приредио је духовни концерт. Мноштво народа тога краја испунило је цркву. Данас, више него икад, осећа се велика жећ за духовном музиком која је запостављена. Многи наши људи не познају ово благо — бисер православне Цркве. Оно је просто закопано. Зато није ни чудо што се сваки концерт са таквом пажњом прати.

Тако је било и у Аранђеловцу. Тишина и пажња биле су присутне током целог извођења програма. То није обична музика — то је оно што је потребно души човековој. Доста је човеку свакодневних трзавица и брига, а ово је тренутак када се душа освежава и лечи, када се обнавља и пуни духовним благом. Духовна музика је најбоља храна нашој души.

Духовну музику коју негује овај хор свештеника, чине дела чувених руских композитора: Бортњанског, Кедрева, Рудикова, Ведеља, и српских: Максимовића, Живковића Станковића и др.

Између композиција, ученици осмогодишње школе, читали су одабране текстове из Светог писма као и из савременог живота. То је нарочито лепо употребљено овај духовни скуп.

Његово Преосвећенство епископ шумадијски господин др Сава, као покровитељ овога хора, одржао је поучну беседу окупљеном народу. Нарочито је апеловао да се посете храмовима повећају; да родитељи доводе децу у цркву и да поучавају децу основним истинама наше вере, јер наша Црква није у могућности да дође у контакт са децом. Родитељи, данас, веома су одговорни за своју децу, за васпитање и усмеравање, и пред Богом и пред људима.

Програм је завршен многољетијем на радост и задовољство свих при-

Хор шумадијских свештеника у Светоуспенском храму у Панчеву

сутних. Присуствовали су и свештеници из других епархија.

Нека је благословен овај дан који ће још дugo да се памти и чува у нашим срцима. Нека Бог благослови ове вредне свештенике да буду истрајни на путу којим су пошли. Да им Бог дà још више љубави и воље за неговањем овог духовног блага. Да живе на многаја љета!

С.П.С.

ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ У СВЕТОЗАРЕВУ

Грађани Светозарева и свештеници архијерејског намесништва беличког имали су прилику да на Велику среду, у Новој цркви учествују на преће освећеној литургији коју је служио епископ Сава са двојицом свештеника и двојицом ђакона.

Верници са својим свештеницима увек радо очекују посету свог Владике, јер сваки нови сусрет са њим је и нов доживљај, који даје потпунiji садржај нашем духовном животу и подстиче ревност. Свака посета даје нам још више снаге и воље за наша даља прегнућа, за наш даљи рад на Господњој њиви.

После завршене свештеничке исповести, коју је обавио протојереј Драгомир Крстић, Владика је одржао братски састанак са свештенством овога намесништва. Главне теме су

биле: ширење верске штампе, кретање сектаната и акција на спровођењу парохијала, која најслабије напредује у овом делу Епархије. Разговарано је и о свему ономе што интересује свештенике и верујуће људе уопште, јер је сваким даном све више нових проблема за чије решавање су потребни и нови методи рада.

Изражена је, на крају жеља, да Владика сваке године, поред осталих својих посета, на Велику среду буде са својим свештеницима и народом у Светозареву.

о. Драгољуб Р. Јовановић

ОСВЕЋЕЊЕ НОВОГ ЖИВОПИСА У МАНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

Пре шест година подигнута је трећа по реду манастирска црква у Дивостину, чији је велики ктитор био пок. Велько.

Блажене успомене епископ шумадијски Валеријан је нову цркву, по жељи ктитора посветио Благовестима, док је стара црква била посвећена Св. цару Константину и Јелени.

Живописање ове цркве, коју је пројектовао пок. др Драгомир Тадић и која се налази седам километара од Крагујевца, на путу према Горњем Милановцу, почело је 1978. године и завршено почетком ове године.

Освећење новог зидног живописа извршио је епископ шумадијски Сава

на Томину недељу, уз саслужење четири свештеника и двојице ђакона, са којима је потом служио и архијерејску литургију.

При крају литургије врло упечатљиву проповед је одржао свештеник Обрад Симулов, професор и парох из Панчева.

Вредно сестринство овога манастира, на челу са игуманијом Февронијом, у мају месецу ове године приступило је подизању новог манастирског конака, у коме је предвиђена и капела која ће бити посвећена Св. цару Константину и Његовој мајци царици Јелени.

СЛАВА ГРОБЉАНСКЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

На градском гробљу у Крагујевцу је црква посвећена Св. женама мироносицама и тога дана се окупи у њој велики број верника, који целе године редовно посећују овај „већи део града”, обилазећи и молећи се за своје преминуле.

У Недељу мироносица у овој цркви је била архијерејска литургија, коју је служио епископ шумадијски Сава са четворицом свештеника и једним ђаконом. У току литургије је Владика проповедао на тему: Апостолат световњака у прошлости и садашњости.

МИСИЈА СВЕШТЕНИЧКОГ ХОРА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ „СВЕТИ САВА“ У ПРЕУСКРИШЊЕМ И ПОСЛЕУСКРИШЊЕМ ПЕРИОДУ

У току Ускршијег поста свештенички хор „Свети Сава“ је приредио три духовна концерта и певао на једној архијерејској литургији. На Недељу православља, 24. фебруара, хор је први пут наступио у Крагујевачкој саборној цркви. И поред великог броја верника који су учествовали на богослужењима тих дана, Крагујевачка саборна црква је то недељно поподне била мала за све оне који су хтели да чују хор. Интересантно је приметити да је у цркви било доста оних, који иначе врло ретко долазе у њу, што је још једна потврда да хор баш својим духовним концертима апсолутно оправдава циљеве своје мисије.

На концерту је проповедао епископ шумадијски г. др Сава.

23. марта, на Глувну недељу хор је певао на архијерејској литургији у Ковачевцу (код Младеновца), а одмах у наставку одржао и духовни концерт. И црква у Ковачевцу је била препуна, а велики број присутних верника је и литургију и концерт пратио преко звучника у пространој порти.

На Цвети 30-ог марта хор је гостовао у Аранђеловцу, где је одржана духовна свечаност поводом Цветне недеље. И овде иста слика: мноштво народа у цркви и пред црквом. У Аранђеловцу као и у Ковачевцу проповедао је епископ Сава.

Са духовног концерта у Панчеву

После Ускрса — у недељу мирносинша 20. априла, хор је први пут прекорачио границе своје епархије и певао на духовном концерту у саборном Светоуспенском храму у Панчеву. Овај концерт ће се по много чему дуго памити. Панчевци кажу да њихова велика црква одавно није била дословце препуна, а по њима се видело и да су им срца била пуна. Концерту су присуствовали: преосвећени господин Хризостом, епископ баничевски и администратор епархије банатске као и преосвећени господин др Сава, епископ шумадијски. Били су присутни и представници Римокатоличке цркве. Концерт је пратило и доста Београђана. Примећено је и неколико музичких стручњака и диригентата. Овде вала споменути да су баш у Панчеву зазвучали први акорди духовне хорске музике на Балкану, и то давне 1839-е године.

На концерту је проповедао протонамесник Драгослав Степковић, архијерејски намесник крагујевачки. Хором је дириговао Милош М. Весин, дипл. теолог који је произнео и један монолог, а наступио је и као солиста. После концерта Панчевачка црквена општина је приредила вечеру у хотелу „Тамиш“.

За све наведене концерте може се рећи ово: хор приметно стиче рутину концертног извођења, али извођења којим се не губи духовни карактер композиција. Вредна похвала је и стална допуна и измена репертоара, што доказује да хор ради врло интензивно на припремању духовних концерата. Концерти у току Великог по-

ста садржавали су и композиције са покажном тематиком, док је с друге стране концерт у Панчеву био на неки начин и ускршњи концерт по своме садржају; а све то доказује да хор и те како води рачуна о стилској уједначености.

За сваку похвалу су и чланови дечије секције ВДС-а из Крагујевца који редовно прате сваки концерт, у ствари учествују на сваком концерту читајући одговарајуће текстове и повезујући све у једну складну целину. Хор све више добија у изражajним могућностима; ипак, нешто више пажње би требало обратити на вокализацију.

Све у свему својим вредним радом хор полако стиче своје карактеристично место у мисијском и музичком животу наше Цркве. Вредан пажње је предлог да се још ове године најуспелије тачке из репертоара хора, заједно са читањем текстова који их складно повезују у једну целину, сними на касетофонске траке, што би великом броју поштовалаца хора и свим верницима омогућило много чешће духовно задовољство у слушању ове „молитве у песми“.

М. Маринковић

ГОСТОВАЊЕ ХОРА „СВЕТИ САВА“ У ПАНЧЕВУ

Тамо где се Тамиш улива у Дунав, налази се Панчево, град са богатом историјом и традицијом (чији трагови постојања вуку своје корене пак из неолита). Утонуо у банатску равницу центар је, и на индустријском или на културном пољу, целог Јужног Баната.

Као што се на урбанистичком плану сусрећу стара паланка и нови, модерни град, тако се и на религиозно-моралном плану у Панчеву сусрећу вековима стваране навике банатског човека са другим, које собом доносе људи који су овде нашли свој дом и створили своје огњиште. У том сусрету обогаћују се и једни и други.

Поред свих својих вредности којима се Панчево поноси странцу ће на самом улазу у град запасти за око два православна храма: Светоуспенски са два витка и висока торња и Светопреображенски са интересантном архитектонском целином.

Светоуспенски храм је подигнут у првој деценији XIX века у стилу барока са изванредним иконостасом браће Јанића из Арада на коме је иконе израдио чувени српски сликар Константин Данил (1798—1873) као ре-

мекдело свога стваралаштва. Подизан је у време када Кађорђе води Први српски устанак и, пошто су га Срби из ових крајева обилато помагали, он им пошаље бесплатно сву грађу а Панчевци сазидаше храм са два витка торња који символизују један народ раздељен у две царевине.

Овај храм је у своју богату историју уписао још један дан кога ће се сви ради сећати: 20. април 1980. године — Недеља мироносица, када је хор „Свети Сава“ из епархије шумадијске прередио духовни концерт.

Тачно у 17 часова звона Светоуспенског храма су објавила да стижу и два драга госта епископ Хризостом, администратор епархије бапатске и епископ шумадијски др Сава.

Концерт је почeo композицијом „Воскресеније Твоје“; затим су се низале композиције, све лепша од лепше, пропраћене одабраним текстовима које су читала деца Шумадије. Пуна црква верника је нетремице пратила сваку реч и сваку песму; чуо се само понеки уздах оних (слушајних посетилаца) који су искористили ову ретку прилику да се нађу у своме храму.

На концерту је изванредно проповедао протонамесник Драгослав Степковић, парох и архијерејски намесник крагујевачки, о смрти и воскрсењу Сина Божјег и нашем односу према тим основним истинама наше вере и живота.

Монологом Милоша Весина, диригента хора, испричана нам је прича о људима који су заборавили своју цркву па пошто она никоме не треба стари prota хоће да је сахрани а позива их све на то свечано опело.

Као што су учесници у овом опелу у огледалу, које је било постављено у ковчегу, угледали себе, тако су и многи присутни те вечери у Светоуспенском храму, пронашли себе.

Дивне композиције, вокална интерпретација на висини, пуна црква верних, уз присуство двојице архијереја, озарена лица због радости доживљеног — био је то заиста доживљај који ће се дуго памтити.

Овај хор који постоји само две године дана и коме је ово прво гостовање ван шумадијске епархије, постигао је изванредан успех и то у Панчеву које има најстарије певачко друштво на Балкану, код Панчеваца који врло добро разумеју шта је то хорско певање.

На крају концерта, архијереје, певаче и све присутне је поздравио стајешина храма јереј Обрад Симулов, захваливши им на свему што су им пружили овог дана, јер ово је наш

„АКО ГОСПОД ХТЕДНЕ ЖИВЕЋЕМО И УЧИНИЋЕМО ОВО“

(Из Посланице Јаковљеве 4:13)

11. МАЈА 1980.

ЧИБУТКОВИЦА. Прва канонска посета епископа шумадијског Саве. Архијерејска литургија почиње у 9 часова пре подне.

18. МАЈА 1980.

ШОПИЋ, код Лазаревца. Слава Светитељничког хора епархије шумадијске „Свети Сава“. Архијерејска литургија почиње у 9 часова пре подне. Пева Светитељнички хор „Свети Сава“.

22. МАЈА 1980.

МАНАСТИР ДРАЧА

Слава манастира Драче. Архијерејска литургија почиње у 9 часова пре подне.

25. МАЈА 1980.

КРАГУЈЕВАЦ. Први дан Духова. Архијерејска литургија у Саборној цркви почиње у 8.30 часова пре подне.

заједнички допринос Петровом свеđочењу вере пред свима.

У хотелу „Тамиш“ приређена је вечера на којој су били чланови хора, представници римокатоличких свештеника у Панчеву, свештенство из Панчева са члановима Одбора црквне општине на којој су изменењане здравице као излив радости коју сви заједно доживесмо тога дана.

На крају, још једном, наша благодарност надлежном архијереју г. Хризостому који је својим благословом омогућио а својим присуством увеличао ово вече, епископу Сави који је не само оснивач него и нераздвојно везан са хором, који неуморно узгаја и сеје семе вере по Кађорђевој Шумадији, и који је радо прихватио позив да се те вечери нађе са нама, и члановима хора који нас својом песмом бар за тренутак одвојише од овогемаљских ствари и укључише у вечност.

Ово заиста беше „дан који нам даде Господ да се радујемо и веселимо у њему“ (Псл. 118:24) сведочећи веру у Христа распетог и ваксрслог — Божију силу и Божију премудрост. (І Кор. 1:24).

М. Г. Г.

26. МАЈА 1980.

КРАГУЈЕВАЦ. Слава Старе цркве. Архијерејска литургија почиње у 8.30 часова пре подне.

28. ЈУНА 1980.

МАНАСТИР СВЕТОГ НИКОЛЕ У СВОЈНОВУ

Видовданска литургија почиње у 8.30 часова пре подне. Служи епископ Сава.

12. ЈУЛА 1980. — ПЕТРОВДАН

ГРОШНИЦА

Слава Грошничке цркве. Архијерејска литургија почиње у 8.30 часова пре подне, а после ће освећење новог црквеног дома.

13. ЈУЛА 1980.

ЦВЕТОЈЕВАЦ, код Крагујевца

Архијерејска литургија почиње у 8.30 часова пре подне, а потом ће се обавити освећење новог црквеног дома.

26. ЈУЛА 1980.

МАНАСТИР ТРЕСИЈЕ

Каленић

ГОДИНА II
9 (3/1980)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/26-42

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић“,
Земун, Маршала Тита 46—48.

Тираж 7000 примерака

Цена: 7,00 д. по примерку

Годишња претплата 42,00 д. а за
иностранство: 8 америчких долара